

1765, 10.

SPECIMEN
CONTINENS
CAPVT IVRIS CONTROVERSVM
DE

SPONSALIBVS
DV RANTE MATRIMONIO
CONTRACTIS

QVOD

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.

ET SOCIETAT. LITER. DVISBVRG. SOCIO

PVBLICE

IN AVDITORIO PETRINO

DIE XXX. SEPTEMBR. ANNO MDCCCLXV.

DEFENDET

CHRISTIAN GOTTLOB KRUMPOLT

SCHNEBERG.

LIPSI AE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

21

STECIMEN
CONTINENS
CAPUT IURIS CONTROVERSVM
D. N.
SPONSALIBVS
DVRANTE MATRIMONIO
CONTRACTIS
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
FRANCOFURTI
D. CHRISTIANO HENR. BREVNING
PROFESSOR PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENIT.
IN AVDITORIO PETRINO
DIE XXX. SEPTEMBR. ANNO MDCICCLXXV.
DETERDET
CHRISTIAN GOTTLOB KRYMPOLT
SCHNEEBERG.
LIPSIÆ
EX OFFICINA LANGENHEIMIA.

DE
SPONSALIBVS
CONSTANTE MATRIMONIO
CONTRACTIS.

§. I.

Vix caperent pagellae hae, si ex origine Sponsalium historiam et iura late repetere velimus: nec permetteret breuitas libelli, controuersa illa themata iuris, quae Sponsalia tangunt, partim ex antiquo Romanorum iure, partim ex Canonibus ecclesiasticis, patrum sententiis et Romanorum Praefulum bullis, partim ex patriis moribus et legibus illustrare atque decidere. De singulari quadam specie dicturis sat erit ea tantum praemittere, quorum notiones ad liquidum deductae efficere possunt, vt controuersam nostram causam cognoscere atque diiudicare valeamus.

§. II.

Nihil nos moratur nominis ratio et etymologia, quam quiuis facile latini Sermonis haud ignarus intelliget; Sane spon-

si sponsaeque denominationem ea videtur produxisse consuetudo, qua non semper ipsae olim iungendae dein matrimonio personae, sed magis parentes obligationem contrahebant, interposita spondendi stipulandique celebritate. Sat vero est, scire, sponsalia esse *mentionem et repromissionem futurarum nuptiarum*, teste FLORENTINO in *L. 1. π. de Sponsal.* eaque ab iis contrahi posse, qui futurum inchoaturi sunt matrimonium. Recte ergo solutae tantum personae valide sponsalia celebrabunt. Et cum polygamia pariter ac polyginia et Romanis et Ecclesiasticis et patriis iuribus et moribus improbentur, vna saltim Sponsalia legitime contrahi possunt, cum illicitum sit, plures vna coniuge ducere, et pluribus vni nubere. Improbarunt ergo Romanorum leges bina Sponsalia, atque ad eo infamiae poena notarunt, qui bina contraxerunt Sponsalia, vt est in *L. 13. §. 1. π. de his qui notant. infam.* quam peregrini Iuris dispositionem comprobare videtur certo modo **ORDINAT. Matrim. Elect. Sax. Tit. Von Ehegelöbnissen §. Wenn sich jemand 10.** Patet inde, delictis accensenda esse Sponsalia bina, maxime tunc, si dolus concurrat, a quo liberari nequit is, qui scit, se Sponsalia iam celebrasse, nec ab eorum obligatione liberatum esse.

§. III.

At cum vel *publica vel clandestina* sint Sponsalia, dubitari poterit, cum nouissima iura clandestinis ciuilem obligationem negent, nec ex iis actionem concedi constet, nisi in quibus foris Sacramenti vis ingenia corrumpit, vt fauore illius omnem promissionem comprobent, an si publica et clandestina a quoquam celebrata sint simul, in poenam incidat. Equidem non vrgeo, quae vulgus sentiat: quot enim iuuenili voluptate ducti puellae promittunt matrimonium, quam postea

postea, mutato rerum statu, vel praeterlapso aliquo tempore, promissionem negligunt, alii femellae publice fidem dant, interposita transactione cum priori, imo, soluta temeritatis multa, et confirmata transactione, non minus honesti videntur, quam quos nunquam improba vexauit Venus. Magis iuris analogiam videamus; et arbitror poenam legibus sancitam adeo infamiae non euitare, bina celebrantem Sponsalia, licet clandestina celebrauerit, quippe intercedit pactum, cui naturalis obligatio negari nequit, et fidem datam semel, dein fallere, graue sit: nisi prouincialis lex, vel fori vsus, infamiae poenam improbet.

§. IV.

Magis ergo *παράδοξον* erit, si is, qui iam in coniugio uiuit, uirgini fidem det, de futuro cum ea celebrando matrimonio. Sed varia hic fingi possunt themata. Quid ergo, si taedio prioris coniugis cessante coniugali amore, alii foeminae matrimonium futurum sponderit, atque cum ea vel tantquam cum pellice vixerit, vel saltem improbam uenerem exerceuerit; forsitan vix quisquam huic promissioni, cum delicto coniunctae, obligationem tribuet. Sicut enim Iure NOVELL. CXXXIV. cap. 12. adultero non licet adulteram in matrimonium ducere, nullo apposito discrimine, et Iure CANONICO pari modo improbetur, si adulterae fidem dederit adulter, ut sentit INNOCENTIVS in cap. 6. X. de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adult. quod hodie obseruari putat MENCKEN in Theor. et Prax. π. I. XXIII. Tit. 2. §. 23. ita vix cogitari potest ob id, quod vulgo dicunt, adulterum capite plectendum, ut adulter adulteram postea ducat, ex Sponsalibus obligatus cum ea initis, uiuente adhuc priori thori focia, nisi ex illa Ictorum solertia introducta distinctione distinguere uelis, an seminis immissio facta, et ab utraque parte

confessione affirmata, an vero minime. Hac enim diffinitione posita priori specie cum poena capitalis exulet, quaestio dari posset. Sed abiit forsân in desuetudinem hoc delictum, cum tam rarissima eius sit persecutio, et rarior gladii usus. Sic non in peius ruit aetas!

§. V.

Alterum vero thema erit: si quis, non interueniente adulterio, viua coniuge, cum alia Sponsalia celebrauit. An haec Sponsalia obligent? Si ex rei indole diiudicanda quaestio, procliuis essem in eam opinionem, vt huic promissioni obligationem negem. Quo enim quaeso modo is, quem adhuc coniugii tenet vinculum, de alio contrahendo cogitet, cuius fidem adimplere nequit. Sed videtur contrarius esse GREGORIVS IX. in cap. 8. X. de eo qui duxit in matrim. quam polluit per adult. Videamus an vere dissentiat? Ait: *Si quis vxore viuente fide data promisit, aliam se ducturum, vel cum ipsa de facto contraxit, si nec ante nec post (legitima eius superstitie) cognouit eandem: quamuis utrique ipsorum pro eo, quod in hoc grauiter deliquerint sit poenitentia iniungenda: non est tamen matrimonium, quod cum ea contraxit post vxoris obitum, dirimendum. Caeterum tolerari non debet, si prius vel postea dum vixerit vxor ipsius, illam adulterio polluisset.* Ponderatis his verbis, vix arbitror, Gregorium his Sponsalibus obligandi vim tribuisse. Nam verba: *non est tamen matrimonium dirimendum*, alium penitus sensum concedunt. Fac, Titium maritum, viua sua Titia, Caiæ virgini fidem dedisse de futuro contrahendo matrimonio, post moriebatur Titia. Maritus, vt fidem datam adimpleret, ducit in matrimonium Caiam. Quaerebatur: an valeret vinculum hoc coniugii, non obstante, quod viua vxore iam de eo contrahendo fidem dederat.

derat. Affirmat hoc Pontifex in verbis: *non est tamen matrimonium, quod cum ea contraxit post uxoris obitum, dirimendum.* At vero, si Titia mortua maritus fidem datam seruare noluisset; an ex his Sponsalibus tanquam validis agere potuisset Caia? Et negandum videtur, ob Gregorii verba: *quod in hoc grauiter deliquerint, sit poenitentia iniungenda.* Si ergo in contrahendis sponsalibus ab vtrisque delictum commissum expiatione et poenitentia coercendum, quis asserat, huic illicito facto vim et obligationem inesse? Causa vero, quam in Sacramento deprehendimus, cum ei non praecedat adulterium, firmum atque indissolubile seruat semel contractum matrimonium.

§. VI.

Sicuti vero sponsalia non valebant, existente adhuc priore coniugio, matrimonium vero non dissoluebatur, Tertia species adhuc explicanda; Si videlicet maritus, viuente adhuc coniuge, at morti vicinae, volente roganteque illa, virgini fidem dederit, de ea in matrimonium ducenda, soluto priori matrimonio morte coniugis. Vel inuersum dabimus Thema: maritus Titius morti vicinus, aut in ea valetudinis conditione positus, vt sentiat, vix se amissam sanitatem recuperaturum. Amat coniugem, eique bene post mortem suam esse cupit. Habet amicum Caium, tentat eundem, an viduam forsan sit ducturus, an amare eandem possit. Confirmat Caius, se vtiq; viduam Titii vere amare et amaturum, si coniugalem postea ipsi fidem dederit. Tentat et coniugem, an Caium amicum aliquando sit amatura, si forsan post mortem suam cum ea vinculum matrimonii sit contracturus. Declarat Titia, se non dubitare, quin cum Caio consociata viuere posset, si post mortem mariti viduam sit ducturus. Vtrosque aduocat maritus, et iam hortatur et rogat, vt Sponsalia seu mentionem

nem et repromissionem ineant, de matrimonio inuicem celebrando post mortem suam, elapso ad lugendum spatio legitimo. Dant inuicem fidem: confirmat vota conditionata maritus. Quæritur, an Caius aut Titia fidem datam fallere et a promissione recedere possit? Concedo, si quæ sit legitima repudii causa, mortuo simul datam fidem, non efficere posse, ut ad consumandum matrimonium cogi possit. At si ex eo tantum dissentiat, quod inualida putet sponsalia, arbitror, eundem vel eandem a Sponsalibus recedere non posse. Est enim illa Sponsalium celebratio, viuo coniuge, obinde illicita, quia eo tempore quo celebrantur, superstes pars in suo videtur laedi iure: et quamuis talia in se videntur Sponsalia semper habere hanc conditionem, ut valeant, si prius solutum sit matrimonium, tamen improbanda, cum adhuc in eo vinculo versetur alter coniux, ut fidem alii personæ dare nequeat. Quapropter si ipse alter coniux, qui his promissionibus se læsum putare posset, non tantum consentiat in eam promissionem, imo illorum sponsalium potius autor est: Præterea intentio simul hæc veniat, ut viduæ suæ post suum obitum bene esse cupiat, eoque prospiciendi animo in Sponsalia consentiat, vitium ab hac promissione abest, nec dubitandum, secuta post mariti morte, vtrasque inter se partes ad matrimonium consumandum teneri, valideque ex iis Sponsalibus obligari.

T A N T V M.

ULB Halle
005 423 643

3

SB

7 felder

1765, 10.

SPECIMEN
CONTINENS
CAPVT IVRIS CONTROVERSVM
DE
SPONSALIBVS
DVRANTE MATRIMONIO
CONTRACTIS
QVOD
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE
D. CHRISTIANO HENR. BREVNING
PROFESSOR. PVBLIC. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT.
ET SOCIETAT. LITER. DVISVVRG. SOCIO
PVBLICE
IN AVDITORIO PETRINO
DIE XXX. SEPTEMBR. ANNO MDCCCLXV.
DEFENDET
CHRISTIAN GOTTLOB KRVPOLT
SCHNEBERG.
LIPSI AE
EX OFFICINA LANGENHEMIA.

21

